

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.22.539/2017/5.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Zumbók Péter előadó bíró

Dr. Kocsis Ottilia bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

dr. Matyi Mária ügyvéd

Az alperesek:

... I. rendű

... II. rendű

A II. rendű alperes képviselője:

Dr. Sahin-Tóth Csaba ügyvéd

A per tárgya:

kártérítés megfizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

II. rendű alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 2.Pf.20.323/2017/4.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Gödöllői Járásbíróság 10.P.21.312/2015/22.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a II. rendű alperes részére 440.000 (négy száznegyvenezer) forint másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A ... Kft. és a ... Kft. 1993. január 2-án biztonsági szolgáltatásra irányuló megbízási szerződést kötöttek, amely alapján az előbbi társaság az utóbbi társaság szám alatti objektumának területén biztonsági őri feladatok ellátását vállalta. Rögzítették, hogy a megbízott személyzetének munkájával kapcsolatban felmerült kifogást az észlelés után haladéktalanul írásban kell bejelenteni, és ha a közlés nem megfelelő időben történik, a kifogásból eredő igény nem érvényesíthető. A szerződés

értelmében a megbízott jogosult volt arra, hogy a megbízóval egyetértésben a szerződéses kötelezettségeinek más, megbízható vállalkozó bevonásával tegyen eleget.

- [2] A ... Kft. 2005-ben tájékoztatta a ... Kft.-t arról, hogy a feladatait alvállalkozók bevonásával végzi.
- [3] A biztonsági őrként szolgálatot teljesítő I. rendű alperes a felperesnek, a ... Kft. egyik ügyvezetőjének irodájában található íróasztal záratlan fiókjából 2009. szeptember 1. és 2009. szeptember 10. között több részletben 2.400.000 forintot tulajdonított el. A felperes a pénz eltűnésének észlelése után az íróasztal fiókját ugyan bezárta, de a kulcsot az irodában hagyta, és az I. rendű alperes annak felhasználásával 2009. október 1. és 2009. október 5. között további 1.000.000 forintot tulajdonított el.
- [4] A Gödöllői Városi Bíróság az ... számú ítéletével az I. rendű alperes bűnösségét üzletszerűen, folytatólagosan elkövetett lopás büntetében megállapította, és a tőle lefoglalt 300.000 forintot a felperesnek kiadni rendelte.
- [5] A II. rendű alperes a ... Kft. jogutódja.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [6] A felperes keresetében 3.100.000 forint kártérítés és késedelmi kamatai egyetemleges megfizetésére kérte az alperesek kötelezését. A kereset jogalapjaként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 301. §-át, 335. § (1)-(2) bekezdéseit, 339. § (1) bekezdését, 360. § (1), (4) bekezdéseit és 391. §-át, valamint a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény 70. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [7] Az I. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte, a kártérítési követelést elismerte.
- [8] A II. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletével az I. rendű alperest a keresettel egyezően marasztalta, míg a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasította. Az utóbbi érdemi döntését azzal indokolta, hogy a felperes a perben hitelt érdemlően nem tudta bizonyítani, hogy az I. rendű alperes az ő készpénzét tulajdonította el. Álláspontja szerint a felperessel szemben a Ptk. „318. §-a” alapján alkalmazandó 339. § (1) bekezdése értelmében kártérítési felelősség a II. rendű alperest már csak azért sem terhelhette, mert a jogelődjének nem volt feladata, hogy bármiféle készpénzt megőrizzen. Az elsőfokú bíróság alaptalannak találta a felperesnek azt a hivatkozását, miszerint a II. rendű alperes jogelődje a ... Kft. tudta nélkül, jogosulatlanul vett igénybe alvállalkozót, s így a II. rendű alperes a Ptk. 391. §-a alapján felelősséggel tartozik. Ezen túlmenően utalt arra, hogy a felperes a Ptk. 340. § (1) bekezdése szerint a kár elhárítása, illetőleg csökkentése érdekében nem úgy járt el, hogy az az adott helyzetben általában elvárható. A szerződés alapján ugyanis a lopás észlelése után köteles lett volna haladéktalanul értesíteni a II. rendű alperes jogelődjét, és a felróhatóságot megalapozta az is, hogy a kulcsot változatlanul az irodában helyezte el.
- [10] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett - a II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetet elutasító - részében megváltoztatta és a II. rendű alperest a keresettel egyezően, az I. rendű alperessel egyetemlegesen marasztalta. Abból indult ki, hogy a ... Kft. és a II. rendű alperes jogelődje között a Ptk. 474. §-a szerinti megbízási szerződés jött létre. A II. rendű alperes azonban nem bizonyította azt az állítását, hogy - a szerződésben foglaltaknak, továbbá a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól szóló 2005. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Szvtv.) 14. § (2) bekezdésének megfelelően - a megbízót írásban tájékoztatta az alvállalkozó bevonásáról. A II. rendű alperes ezért a Ptk. 475. § (1) bekezdéséből következően az I. rendű alperes jogellenes magatartásáért felelősséggel tartozik. A Ptk. „318. §-a” folytán a Ptk. 339. § (1)

bekezdésén alapuló kártérítési felelősség megállapítása szempontjából pedig annak volt jelentősége, hogy az I. rendű alperes a fentiekben ismertetett szerződésben rögzített kötelezettségét szándékosan megszegte. A másodfokú bíróság érvelése szerint a perben kihallgatott tanúk vallomásai alapján az is egyértelműen megállapítható volt, hogy a felperes a saját pénzét tartotta az irodájában. Ehhez képest a Ptk. 340. § alkalmazhatósága az adott esetben fel sem merülhetett, a felperes kárát ugyanis nem harmadik személy, hanem a II. rendű alperes jogelődje által igénybe vett I. rendű alperes okozta. A szerződés tartalmából eredően a felperest nem terhelte olyan kötelezettség, hogy a lezárt irodájában az íróasztal fiókjában elhelyezett készpénzt a cég széfjében zárja el; mint ahogy azt sem lehetett a terhére értékelni, hogy a lopás felfedezése után - a fentiekre is figyelemmel - nem a II. rendű alperes jogelődjéhez, hanem a rendőrséghez fordult.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [11] A II. rendű alperes felülvizsgálati kérelme - tartalmilag - a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részében való helybenhagyására irányult. Megsértett jogszabályhelyként jelölte meg a Ptk. 318. §-át, 339. § (1) bekezdését, 340. § (1) bekezdését és 475. § (1) bekezdését, valamint az Szvtv. 14. § (2) bekezdését. Mindenekelőtt hivatkozott arra, hogy a jogelődje jogosan vett igénybe közreműködőt a szerződés teljesítéséhez, a megbízó arról tudott, és a hozzájárulása nem volt alakszerűséghez kötve. A felperes viszont a Ptk. 475. § (3) bekezdésére tekintettel csak a közreműködő jogellenes igénybevétele esetén érvényesíthetett volna vele szemben kárigényt. A Ptk. 475. § (1) bekezdése alapján a jogosan igénybe vett közreműködő szerződésszegő magatartásával okozott kárért abban az esetben lett volna köteles helytállni, ha a kár a megbízó oldalán keletkezett volna. A II. rendű alperes felülvizsgálati álláspontja szerint ezért a felperes kárigénye vele szemben kizárólagosan deliktuális alapú lehet, és ebből kifolyólag csak abban az esetben terhelhetné kártérítési felelősség, ha a felperes a perben bizonyította volna, hogy a kár az ő jogellenes, vétkes magatartása miatt keletkezett. Ezt meghaladóan azonban a felperes azt sem bizonyította, hogy valóban ő szenvedett kárt. A felülvizsgálati kérelem szerint a másodfokú bíróság a Ptk. 340. § (1) bekezdésének alkalmazását sem mellőzhette volna, mivel a felperes a kárelhárítási és kárcsökkentési kötelezettségét felróható módon nem teljesítette.
- [12] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [13] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.
- [14] A Kúria a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (2) bekezdése alapján, a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabálysértő.
- [15] A másodfokú bíróság helyesen minősítette a ... Kft. és a II. rendű alperes jogelődje közötti, biztonsági szolgáltatásra irányuló szerződést megbízási szerződésnek. Az Szvtv. ugyanakkor a szerződés megkötésekor még nem volt hatályban, ezért annak a jogerős ítéletben hivatkozott 14. § (2) bekezdése a perben nem volt alkalmazható. Jóllehet a másodfokú bíróság álláspontja szerint az I. rendű alperes jogellenes magatartásáért a II. rendű alperes a Ptk. 475. § (1) bekezdése alapján tartozik felelősséggel, az alvállalkozó - a fentiek miatt helyesen: almegbízott vagy közreműködő - igénybevétele az írásbeli tájékoztatás hiányára tekintettel nem tartotta jogszerűnek, emiatt pedig a Ptk. 475. § (3) bekezdésében írt szigorúbb felelősségi szabályt kellett volna alkalmazni. A II. rendű alperes a felülvizsgálati kérelmében helytállóan mutatott rá a közreműködőért való megbízotti felelősség e két formája közötti különbségre. Mindennek azonban a II. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset megalapozottsága szempontjából az alábbiak miatt nem volt jelentősége.
- [16] A Ptk. 318. § (1) bekezdése értelmében a szerződésszegésért való felelősségre, valamint a kártérítés

mértékére a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a kártérítés mérséklésének - ha jogszabály kivételt nem tesz - nincs helye. Az e törvényhelyen alapuló kontraktuális felelősség szükségképpen feltételezi a károkozó és a károsult közötti szerződéses jogviszonyt, a károkozó magatartást a szerződésszegés jelenti. Szerződés hiányában szerződésszegésre alapított kártérítés iránti igény eredményesen nem érvényesíthető (BH1996.143.II.).

- [17] A II. rendű alperes jogelődje nem a felperessel, hanem az általa képviselt társasággal kötött megbízási szerződést. Ennélfogva a felperes a II. rendű alperes jogelődje részéről a megbízás teljesítése érdekében igénybe vett I. rendű alperes által okozott kárának megtérítését a kontraktuális felelősség fenti szabálya alapján nem kérheti. (Más megítélés alá esne, ha a felperes nem a saját, hanem az időközben megszűnt megbízó kárigényét érvényesítené.) A korábbiakban már hivatkozott Ptk. 475. § (1) és (3) bekezdéseiben megállapított felelősségi szabályok ezért a jogvita eldöntésekor nem voltak alkalmazhatóak, és nem volt relevanciája annak, hogy a II. rendű alperes jogosult volt-e a közreműködő igénybevételére. Mindezek miatt a felperes - miként az I. rendű alperessel szemben, úgy - a II. rendű alperessel szemben is csak deliktuális alapon érvényesíthetett kártérítési igényt, és - az eltérő kiindulási pont ellenére - helyes volt a II. rendű alperesnek a felülvizsgálati kérelemben foglalt, az utóbbival egyező jogi következtetése.
- [18] A bűncselekménynek is minősülő károkozó magatartást tanúsító I. rendű alperes kártérítési felelőssége a deliktuális felelősség Ptk. 339. § (1) bekezdésében írt általános szabályán alapult. A II. rendű alperes esetében - közvetlen károkozás hiányában - e szabály alkalmazásának nem lehetett helye, ugyanakkor a felperes olyan különös deliktuális felelősségi tényállásra sem hivatkozott, amely vele szemben önálló kártérítési igényt keletkeztet, és a közös károkozásra tekintettel - a Ptk. 344. § (1) bekezdésének megfelelően - lehetővé teszi az I. rendű alperessel egyetemleges marasztalását.
- [19] A Pp.-n alapuló irányadó bírói gyakorlat szerint a keresethez kötöttség nem jelent egyben jogcímhez kötöttséget (EBH2006.1422.II., BH2016.172.I., BH2004.250.II.). A bíróságnak a felek jognyilatkozataihoz való kötöttsége nem jelenti azt, hogy ha valamelyik fél a perbeli jogviszony jogi minősítését illetően tévesen rossz jogcímet jelöl meg, azt a bíróság a határozat meghozatalánál ne minősíthesse a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően. Erre azonban csak akkor van lehetőség, ha a helyes minősítéshez valamennyi tény, bizonyíték, adat rendelkezésre áll (EBH2004.1143.). Ha tehát a fél által előadott tények a keresetet más jogcímen megalapozzák, a bíróság a jogviszonyt a jogszabályoknak megfelelően minősítheti [2/2010. (VI.28.) PK vélemény indokolásának 5.a) pontja]. Az adott esetben azonban a felperesnek a II. rendű alperes deliktuális kárfelelőssége tekintetében sem jogállítása, sem tényállítása nem volt, az általa előadott tények a keresetét más jogcímen, a fentiekben említett deliktuális felelősségi szabályok szerint sem alapozhatták meg.
- [20] A jogerős ítélet ezért a Ptk. 318. § (1) bekezdését és a Ptk. 339. § (1) bekezdését is sérti.
- [21] A Kúria a kifejtettekre figyelemmel, a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság ítéletét fellebbezett részében helybenhagyta.

Záró rész

- [22] A Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdése szerint, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdésének a) pontjára és 3. § (5) bekezdésére tekintettel kötelezte a felperest a II. rendű alperes részéről felmerült - az általános forgalmi adót is tartalmazó 130.000 forint ügyvédi munkadíjból és a 310.000 forint lerótt felülvizsgálati eljárási illetékből álló - másodfokú perköltség és felülvizsgálati eljárási költség megfizetésére, figyelembe véve azt is, hogy a munkadíj felszámítását tartalmazó ügyvédi megbízási szerződés hatálya a per jogerős befejezésével megszűnt.
- [23] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül

bírálta el.

- [24] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdésének e) pontja zárja ki.

Budapest, 2018. október 25.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Zumbók Péter s.k. előadó
bíró, Dr. Kocsis Ottilia s.k. bíró